

УДК 343.9.018.3

*Нестерова І. А., ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»*

ДОЦІЛЬНІСТЬ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В СФЕРІ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

У статті досліджуються погляди кримінологів на доцільність вивчення злочинності в туристичній сфері. Аналізується відмінність понять «злочинність в сфері туристичного бізнесу» та «злочинність в сфері туризму». Підкреслюється, що злочинність у сфері туристичного бізнесу включає діяння, вчинені як суб'єктами підприємництва, так і іншими учасниками туристичного ринку. Мова йдеться не про будь-які діяння, вчинені вказаними суб'єктами, а про злочини, пов'язані з наданням туристичних послуг та з порядком ведення туристичного бізнесу.

Комплексні кримінологічні дослідження злочинності у сфері туристичного бізнесу нам не відомі. У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, однак, трапляються окремі публікації, в яких висвітлюються дотичні до розглядуваного питання. Серед вчених, які досліджували відповідну проблематику, варто згадати насамперед Алфьорова С. М., Замицького В. П. Писаревського Е. Л. Шнайдера Г. Й., Бейкера Д., Браса М., Кротса Д., Ходжкістона С, Волмсlea Д. Йдеться, зокрема, про роботи, в яких туризм розглядається як віктимологічний фактор. З огляду на це метою даної статті є кримінологічне дослідження злочинності у вказаній сфері.

Відомий німецький кримінолог Г. Й. Шнайдер в одному з розділів своєї книги «Кримінологія», що має назву «Туризм і злочинність», підкреслює, що відправляючись в подорож, людина відривається від свого звичного оточення і своїх соціальних умов. Під час подорожі вона зіштовхується з чужою для нею поведінкою в різних формах. При цьому вчинення місцевим населенням щодо туристів кримінально караних діянь пов'язане з віктимною поведінкою останніх. Вчений пояснює, що туристи привозять з собою в чужу країну цінні речі та предмети особистого користування, за якими в обстановці розслабленості під час відпустки вони не надто наглядають. Крім того, приїжджі недостатньо знайомі з місцевою валютою, з мірами ваги, довжини, об'єму, з місцевими звичаями купівлі-продажу та

надання послуг, а тому їх легко обманюють. Кримінолог зазначає, що великі потоки туристів в літні місяці активно використовує також організована злочинність. Професійні злочинці викрадають в літні місяці дорогі автомобілі та інші цінні речі, наприклад прикраси і дорогоцінності. Г. Й. Шнайдер підкреслює, що відвідувані іноземними туристами райони, як правило, мають підвищений рівень злочинності. За його даними, в літні місяці реєстрована злочинність перевищує за рівнем середньорічну, в той час як в місяці літніх відпусток злочинність у великих німецьких містах знижується [1, с. 212–214].

Розглядаючи питання «туризм і злочинність», Г. Й. Шнайдер звертає увагу на ще один аспект проблеми – злочини, вчинювані самими туристами. Вчений зазначає, що під час літніх відпусток до місць відпочинку прибувають зарубіжні злочинці-професіонали, котрі по-своєму використовують сезонні напливи туристів. Вони вчиняють здебільшого крадіжки автомобілів та з автомобілів, а також грабежі в готелях, пансіонатах і торгових фірмах. Відпускники займаються переважно крадіжками, шахрайством і вандалізмом, а також заподіянням легких тілесних ушкоджень [1, с. 213]. В той же час дослідник визнає, що різного роду курорти – морські і кліматичні, зимові спортивні комплекси, санаторії – неоднаково зачеплені злочинністю. Все залежить від соціального складу місцевого і «канікулярного» населення. Курортні місця з меншим рівнем злочинності вирізняються тим, що в них відпочивають переважно люди похилого віку, сім'ї з дітьми та представники середнього класу, які приїжджають сюди регулярно, прагнуть тиші та спокою, хочуть покращити своє здоров'я. Між відпочивальниками та місцевими жителями виникають особисті дружні відносини. Райони відпочинку з високим рівнем злочинності характеризуються тим, що їх відвідують молоді люди без дітей, одинокі, підлітки старшого віку, які шукають свободи і прагнуть нових відчуттів, тобто представники якраз тих вікових та соціальних груп, котрі вирізняються найбільшою схильністю до вчинення злочинів [1, с. 213–214].

Вітчизняний кримінолог С. М. Алфьоров в дисертаційному дослідженні «Діяльність органів внутрішніх справ по протидії злочинності у курортних регіонах (кримінологічне дослідження на матеріалах Запорізької області)» дійшов подібних висновків, що стосуються особливостей злочинності в курортних регіонах [2]. Як і Г. Й. Шнайдер, С. М. Алфьоров розглядає дану проблему як комплексну: таку, що включає і злочини щодо відпочиваючих, і протиправні діяння самих

відпочиваючих. На прикладі курортних регіонів Запорізької області науковець встановив стійку тенденцію сезонних коливань рівня злочинності: кількість злочинів та інших правопорушень в грудні, січні та лютому знаходиться на найнижчому рівні, потім протягом березня і квітня повільно зростає, у травні, червні та липні зростає відчутно, впродовж серпня-вересня знаходиться на найвищому рівні, у жовтні та листопаді – помітно спадає [2, с. 10]. Вказаний дослідник зробив висновок про високу динамічність соціальних процесів в курортних регіонах, зумовлену короткочасністю перебування та швидкоюплинністю осіб, які відпочивають, їх концентрацією у місцях загального користування (зони відпочинку, парки, пляжі, розважальні заклади тощо), що притягує сюди також і злочинний елемент: злочинців-гастролерів, шахраїв, сутенерів, наркоділків тощо як з України, так і з інших країн [2, с. 9].

С. М. Алфьоров також звертає увагу на підвищену віктимність відпочиваючих. Науковець відзначив «особливу психологічну атмосферу в таких місцях, коли відпочиваючі демонструють такі особисті якості, як доброзичливість, необачність, зайва довірливість, що виникає на тлі тимчасового припинення стійких соціальних зв'язків і соціального контролю. У той самий час окремі категорії відпочиваючих поводяться аморально, демонструючи парадний фасад матеріального добробуту, що вкорінюється у свідомість як стиль життя, стереотип поведінки, формуючи таким чином ідеологію гультяйського життя, що зумовлює формування у місцевого населення, особливо молоді, соціальної задрості, хибного уявлення про окремі аспекти проживання у великих містах» [2, с. 9]. У курортних регіонах вказаним дослідником виявлено стійку тенденцію до зростання кількості злочинів, вчинюваних особами в стані алкогольного сп'яніння (за даними С. М. Алфьорова, цей показник значно перевищує аналогічні показники інших регіонів) [2, с. 10]. На підставі встановлених особливостей злочинності у курортних регіонах С. М. Алфьоров запропонував шляхи підвищення ефективності роботи правоохоронних органів щодо охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю в таких регіонах. Серед запропонованих заходів: перерозподіл співробітників, які несуть службу з охорони громадського порядку, відповідно до часу доби з тим, щоб забезпечити найбільшу щільність нарядів на території обслуговування саме в той час, коли вчиняється найбільша кількість злочинів та інших правопорушень; більш активне залучення можливостей масової пропаганди (зокрема,

підготовка типових рекомендацій про те, як слід себе вести у певних життєвих ситуаціях, про умови та порядок звернення до органів влади у разі виникнення проблемних ситуацій, про окремі специфічні, з погляду іноземних та приїжджих громадян, норми поведінки, моральні стандарти тощо); доручення відповідної роботи з іноземцями туристичним фірмам, підприємствам, установам і організаціям, а також окремим громадянам, які запрошують та приймають у себе іноземних туристів, тощо [2, с. 12–14].

В. П. Замицьких та О. С. Сахарчук в науковій статті «Туристська діяльність: кримінологічні аспекти» зосереджують увагу на правових факторах злочинів, вчинюваних туристами. Вказані дослідники наголошують, що різниця між внутрішніми та «зовнішніми» (іноземними) туристами є істотною. Внутрішній турист, як правило, добре знає мову країни, в якій проживає, можливо, в обмеженій мірі, але знайомий з діючим в країні законодавством, йому відомі та зрозумілі найбільш поширені в країні звичаї і традиції. Цей комплекс знань дозволяє йому уникнути багатьох неприємностей у взаємовідносинах з населенням місць, куди він здійснює туристичну поїздку. Таким чином, поведінка внутрішнього туриста вибудовується ним у звичному середовищі і на підставі певних знань, що зводить до мінімуму можливі непередбачувані ситуації, в тому числі конфліктні, в основі яких часто лежить елементарна непоінформованість. Проблеми «зовнішнього» туриста нерідко починаються з моменту прибуття в малознайому для нього країну. Нерідко некараний на його батьківщині вчинок з позиції місцевого законодавства є протиправним і тягне серйозні негативні правові наслідки. Науковці відзначають, що виїжджаючи за кордон туристи здебільшого не задумуються про існуючі відмінності в законодавстві різних країн і саме тому порушують закони відвідуваної ними країни [3, с. 40].

На думку В. П. Замицьких та О. С. Сахарчук, одним з можливих кроків в напрямку створення системи безпечного туризму міг би стати розвиток нового наукового напрямку – туристської кримінології, основними завданнями якої мають бути: 1) моніторинг безпеки туризму в різних країнах світу; 2) аналіз криміногенної ситуації в різних країнах світу, типологізація злочинів, вчинюваних щодо туристів; 3) розробка кримінологічних карт туристичних відвідувань з метою подальшого використання їх в роботі туроператорів; 4) розробка концептуальних підходів до інформаційного забезпечення «безпечного туризму»; 5) розробка конкретних рекомендацій туристам,

спрямованих на уникнення ними різного роду неприємностей під час подорожей [3, с. 43]. З точки зору згаданих дослідників, перспективними напрямками дослідження туристської кримінології є: 1) туристська діяльність як сфера протиправних виробничих відносин (недобросовісна робота організацій, що здійснюють туроператорську і турагентську діяльність; готелів, об'єктів громадського харчування тощо); 2) туристська діяльність як система взаємовідносин між туристом та середовищем, в яке він потрапляє в результаті туристичної діяльності; 3) віктимологічний аспект туристської діяльності – для туристів, що відвідують різні місця, корисним було б ознайомитися з рекомендаціями, розробленими кримінологами спільно із спеціалістами в галузі туристичної діяльності, що мінімізували б ймовірність вчинення щодо них крадіжок, грабежів та інших злочинів; 4) інформаційне забезпечення безпечного туризму, яке дало б змогу туристам з інших країн отримувати об'єктивну інформацію про безпечність перебування на території тієї чи іншої країни. Мета туристської кримінології – запобігання злочинам, вчинюваним щодо туристів в різних країнах з урахуванням специфіки місцевого законодавства, традицій та звичаїв, кримінологічних особливостей [3, с. 42–43].

Є. Л. Писаревський у науковій статті «Злочинність у сфері туризму (кримінологічна характеристика та заходи запобігання)» злочинність у сфері туризму трактує як сукупність злочинів, вчинюваних щодо туристів. При цьому цей дослідник на увазі має не злочини, що вчиняються у зв'язку із здійсненням туристичної діяльності (їх він навіть не згадує), а будь-які діяння, вчинювані щодо туристів під час подорожей. До таких Є. Л. Писаревський відносить: насильницькі злочини (умисне вбивство, умисне заподіяння шкоди здоров'ю різного ступеня тяжкості, побої, мордування, погрозу вбивством), зараження венеричними хворобами, торгівлю людьми, крадіжки, грабежі, розбої, шахрайства, вимагання, з'валтування тощо [4]. Таким чином, на думку вказаного дослідника, стосовно туристів можуть бути вчинені будь-які кримінально карані діяння, а критерієм виокремлення цих діянь є лише те, що вчиняються вони щодо туристів під час подорожі.

Науковець наводить також перелік факторів, які сприяють тому, що туристи під час відпочинку стають зручною мішенню для злочинців та інших правопорушників: наявність у них великих сум грошей, а також інших матеріальних цінностей (дорогих речей, сувенірної продукції, фотоапаратів та відеокамер та ін.); прагнення до нових вражень та бажання ризикувати заради цього і як наслідок

– втрата пильності, концентрації уваги та неадекватність реакцій на потенційні та (або) виникаючі загрози для особистої безпеки; в деяких випадках – негативне (негостинне, недружнє) ставлення до туристів з боку місцевого населення; небажання туристів повідомляти до компетентних органів країни (місця) тимчасового перебування про вчинені щодо них злочини, щоб не втягуватись у складні юридичні процедури, котрі можуть перешкодити або ж відстрочити їх повернення на батьківщину чи створити інші проблеми [4]. За даними цього дослідника, злочини щодо туристів найчастіше вчиняються в місцях, де одночасно наявні потенційні жертви, потенційні злочинці та сприятлива для злочину обстановка. Прикладом цього можуть бути місця: 1) масового скупчення туристів: пасажирські термінали в аеропортах, морських портах та залізницях, метрополітенах, транзитні зони чи автобусні лінії між терміналами і центрами міст; великі торгові центри, пляжі, туристичні об'єкти; 2) підвищеної кримінальної небезпеки (місця компактного проживання бідного та безробітного населення, крупні індустріальні райони); 3) де панує атмосфера пригод і заборонених задовольень (нічні клуби, окремі об'єкти розваг), знижений рівень контролю з боку правоохоронних органів, де туристи можуть опинитись наодинці в абсолютно незнайомій обстановці [4].

Є. Л. Писаревський відзначає, що вчинені щодо туристів злочини завдають серйозного удару по іміджу та привабливості країни (місця) тимчасового перебування. У зв'язку з цим окремі держави в інтересах розвитку туризму встановлюють жорсткі санкції стосовно осіб, що посягають на життя, здоров'я та майно туристів. Так, наприклад, в Бразилії представники влади Ріо-де-Жанейро, що курирують туристичну галузь, запропонували прийняти новий закон, в якому пропонують посилити покарання за злочини проти іноземців. Крім того, в більшості країн відвідувані туристами об'єкти та пам'ятки забезпечуються охороною з боку спеціальної туристської поліції чи служби безпеки; в багатьох країнах (Малайзії, Єгипті, Ізраїлі та ін.) ця служба є частиною державної або ж муніципальної поліції. На туристську поліцію, окрім протидії злочинності проти туристів, покладаються також функції охорони пам'яток історії та культури, навколишнього середовища, надання туристам необхідної інформації, охорони місцевих етнічних груп [4].

Таким чином, злочинність у сфері туризму в сучасній науковій літературі трактується передовсім як сукупність злочинів, вчинюва-

них щодо туристів (як варіант – також і самими туристами) під час їхньої подорожі.

Відповідний підхід до розуміння злочинності у сфері туризму є частиною проблеми забезпечення безпеки туризму (Закон України «Про туризм» (ст. 13) безпеку в галузі туризму визначає як сукупність факторів, що характеризують соціальний, економічний, правовий та інший стан забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб та держави в галузі туризму), дослідженню якої присвячено значну кількість наукових праць [5; 6; 7 та ін.]. Відзначимо, що згідно ст. 13 Закону України «Про туризм» органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи в межах своїх повноважень вживають заходів, спрямованих на: забезпечення особистої безпеки туристів, збереженість їх майна, незавдання шкоди довкіллю; інформування суб'єктів туристичної діяльності про загрозу безпеці туристів у країні (місці) тимчасового перебування; надання необхідної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації; забезпечення туристам (екскурсантам) можливості безперешкодного одержання медичної, правової та інших видів невідкладної допомоги, доступу до засобів зв'язку; заборона використання туризму з метою незаконної міграції, сексуальної, трудової та інших видів експлуатації громадян тощо. З метою забезпечення безпеки туристів суб'єкти туристичної діяльності, здійснюючи відповідний вид діяльності, зобов'язані, зокрема, інформувати туристів про можливі небезпеки під час подорожі [8].

Визнаючи доцільність глибокого кримінологічного дослідження злочинів, вчинюваних щодо туристів під час подорожей за кордоном, а також розроблення ефективних заходів запобігання таким діям, не можемо не звернути увагу на те, що: 1) чи не єдиним критерієм виокремлення злочинів у сфері туризму є особа жертви, якою є турист, що подорожує за кордоном. Фактично йдеться про злочини, що можуть бути вчинені щодо будь-якої особи (не лише туриста). Процес надання туристичних послуг і пов'язані з ним зловживання, як правило, залишаються поза увагою дослідників; 2) у відповідних публікаціях турист іноді ототожнюється з будь-яким іноземцем, а це фактично стирає відмінності між злочинами, вчинюваними щодо туристів та злочинами, вчинюваними щодо іноземців. В цьому контексті варто відзначити, що офіційна статистична звітність розрізняє та окремо обліковує іноземних туристів та іноземних громадян, які відвідали Україну (останніх, зрозуміло, незрівнянно більше) [9];

3) діяння, про які йдеться в згаданих вище працях, стосуються лише часу перебування особи в подорожі. Таким чином, поза увагою залишається етап організації подорожі.

Вважаємо за можливе зробити такі проміжкові висновки: 1) хоча кримінологи, які аналізують проблему «туризм і злочинність», як правило, не акцентують увагу на злочинах, пов'язаних з наданням туристичних послуг (у сфері туристичного бізнесу), вважаємо, що вони є невід'ємною її частиною. У зв'язку з цим видається, що поняття «злочинність у сфері туризму» є ширшим, ніж поняття «злочинність у сфері туристичного бізнесу»; 2) відмінність злочинності у сфері туристичного бізнесу від злочинності у сфері туризму в тому, що перша невід'ємно пов'язана з наданням комплексу туристичних послуг та порядком ведення туристичного бізнесу суб'єктами туристичної діяльності, тоді як злочинність у сфері туризму є значно ширшим поняттям, що включає в себе будь-які кримінально карані діяння, вчинені під час подорожі як туристами, так і щодо них; 3) розглянуті вище результати досліджень інших науковців мають певне значення і для дослідження злочинності у сфері туристичного бізнесу. Так, як засвідчило наше дослідження, підвищена віктимність відпочивальників, на якій наголошують кримінологи, властива й особам, що лише планують відпочинок. Пов'язана вона з особливим психоемоційним станом особи, яка думками уже перебуває в омріяному місці, а тому стає менш обачною та уважною.

На нашу думку, злочинність у сфері туристичного бізнесу включає в себе кримінально карані діяння, вчинювані суб'єктами туристичної діяльності, а також туристами на різних етапах – від підготовки до подорожі (оформлення візи, страховки, бронювання квитків, готелів тощо) до моменту повернення туриста до місця постійного проживання. Вважаємо, що вказана злочинність може бути пов'язана з кримінально караними діяннями, що стосуються як процесу надання туристичних послуг, так і встановленого порядку ведення туристичного бізнесу. Внаслідок вчинення відповідних діянь шкода може заподіюватись як туристам (здебільшого), так і суб'єктам туристичної діяльності (туроператорам, турагентам тощо), страховим компаніям, а також державі (наприклад, в разі ухилення суб'єктом туристичної діяльності від сплати податків).

Переконані, що ступінь загрози злочинності у сфері туристичного бізнесу в Україні недооцінюється. В той же час проведене нами дослідження дозволяє зробити висновок, що «ціною» розглядуваної

злочинності є: 1) заподіяння майнової та моральної шкоди потерпілим; 2) підрив довіри до вітчизняної туристичної галузі загалом, що, своєю чергою, негативно позначається на туристичних потоках, надходженнях до бюджетів усіх рівнів тощо; 3) негативний вплив на міжнародну репутацію України.

В цій роботі ми виходимо з того, що надання туристичних послуг в ринкових умовах має супроводжуватись захистом прав та інтересів споживачів туристичного продукту. Належний захист державою прав туристів, на наше переконання, дозволить мінімізувати вказані вище негативні наслідки розглядуваної злочинності.

Специфіка злочинності у сфері туристичного бізнесу пов'язана, на наш погляд, з особливостями самої туристичної галузі, з наявністю специфічних суб'єктів туристичної діяльності – туроператорів і турагентів. При цьому слід наголосити, що статус вказаних суб'єктів не є однаковим: якщо перші не просто продають, а формують туристичний продукт, то другі є лише посередниками між туристами та туроператорами і залежать від останніх. Туроператори реалізують туристичний продукт не лише туристам, а й турагентам (ті, своєю чергою, продають його туристам). Крім того, при дослідженні злочинності у сфері туристичного бізнесу необхідно мати на увазі, що суб'єкти підприємницької діяльності спершу отримують кошти від туриста, а потім (іноді навіть через декілька місяців) надають йому послуги. По-іншому кажучи, туристичні компанії акумулюють кошти, на які роблять замовлення, тобто по суті є фінансовими структурами. Виступаючи посередниками між туристами і тим, хто безпосередньо надає послуги, туроператори і турагенти беруть на себе зобов'язання з обслуговування туристів за їхні ж (туристів) гроші. Саме звідси – основні ризики для споживачів туристичних послуг, джерело різного роду зловживань та махінацій.

Туристичний бізнес тісно пов'язаний із страхуванням: у ст. 16 Закону України «Про туризм» зазначено, що «страхування туристів (медичне та від нещасного випадку) є обов'язковим і забезпечується суб'єктами туристичної діяльності на основі угод із страховиками. Туристи вправі самостійно укладати договори на таке страхування. У цьому випадку вони зобов'язані завчасно підтвердити туроператору чи турагенту наявність належним чином укладеного договору страхування». Передбачено також, що «за вимогою туриста туроператор чи турагент забезпечують страхування інших ризиків, пов'язаних із здійсненням подорожі» [8]. У зв'язку з цим вважаємо,

що дослідження злочинності у розглядуваній галузі має охоплювати також діяння, вчинені в сфері туристичного страхування.

На наш погляд, злочинність у сфері туристичного бізнесу повинна включати не тільки злочини, пов'язані з наданням туристичних послуг. Не слід забувати, що туристичний бізнес є підприємницькою діяльністю, а її суб'єкти зобов'язані дотримуватись встановлених законодавством вимог щодо її здійснення. З огляду на це вважаємо, що наше дослідження має охоплювати і діяння, які стосуються порядку ведення туристичного бізнесу (їдеться, приміром, про такий злочин, як ухилення від сплати податків).

Раніше ми відзначали, що туристичний бізнес охоплює відносини, які виникають між усіма учасниками ринку туристичних послуг і включає не лише підприємців, але й споживачів туристичного продукту, а також найманих працівників (зокрема, менеджерів туристичних компаній). Тому вважаємо, що злочинність у сфері туристичного бізнесу включає діяння, вчинені як суб'єктами підприємництва, так і іншими учасниками туристичного ринку. При цьому необхідно ще раз наголосити, що йдеться не про будь-які діяння, вчинені вказаними суб'єктами, а про злочини, пов'язані з наданням туристичних послуг та з порядком ведення туристичного бізнесу. Вчинення представниками туристичної галузі інших, не пов'язаних з цими видами діяльності, злочинів, зрозуміло, має місце.

Таким чином, злочинність у сфері туристичного бізнесу вважаємо за можливе визначити як негативне соціальне явище, що представляє собою сукупність суспільно небезпечних кримінально караних діянь корисливої спрямованості, які посягають на відносини, пов'язані з наданням туристичних послуг та із встановленим порядком ведення туристичного бізнесу.

Бібліографічний список:

1. Шнайдер Г. Й. Криминология: пер. с нем. / Г. Й. Шнайдер; под общ. ред. и с предисл. Л. О. Иванова. – М. : Издательская группа «Прогресс» – «Универс», 1994. – 504 с.
2. Алфьоров С. М. Діяльність органів внутрішніх справ по протидії злочинності у курортних регіонах (криминологічне дослідження на матеріалах Запорізької області): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / С. М. Алфьоров. – Харків, 2003. – 20 с.
3. Замыцких В. П. Туристская деятельность: криминологические аспекты / В. П. Замыцких, Е. С. Сахарчук // Сервис в России и за рубежом. – 2010. – № 4. – С. 37-44.

4. Писаревский Е. Л. Преступность в сфере туризма (криминологическая характеристика и меры предупреждения) / Е. Л. Писаревский // Российский следователь. – 2011. – № 6. – С. 27–31 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.center-bereg.ru/h800.html>
5. Алоян Р. Т. Адміністративно-правове забезпечення безпеки туризму в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Рустам Темурі Алоян. – К., 2015. – 214 с.
6. Гостюк В. І. Проблеми правового регулювання безпеки туризму / Василь Іванович Гостюк / В. І. Гостюк // Європейські перспективи. – 2014. – № 6. – С. 162–167.
7. Писаревский Е. Л. Административно-правовое обеспечение безопасности туризма в Российской Федерации : дисс. ... докт. юрид. наук : 12.00.14 / Евгений Леонидович Писаревский. – М., 2011. – 496 с.
8. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80/page>
9. Туристичні потоки [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

В статті досліджуються погляди кримінологів на цілесобразність вивчення преступности в туристической сфері. Аналізується різниця понять «преступность в сфері туристического бізнеса» і «преступность в сфері туризма». Підкреслюється, що преступность в сфері туристического бізнеса включає діяння, совершенные как суб'єктами підприємництва, так і другими учасниками туристического ринка. Речь идет не об любые действия, совершенные указанными суб'єктами, а о преступлениях, связанных с предоставлением туристических услуг с порядком ведения туристического бізнеса.

In article views of criminologists of expediency of studying of crime in the tourist sphere are investigated. The distinction of the concepts «crime in the sphere of travel business» and «crime in the sphere of tourism» is analyzed. It is emphasized that crime in the sphere of travel business includes the acts made both by subjects of business, and other participants of the tourist market. It is not about any actions made by the specified subjects, and about the crimes connected with providing tourist services with order of conducting travel business.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2017